

3D modelování a vizualizace v geoinformaticce

RNDr. **Lukáš HERMAN**, Ph.D.

Geografický ústav
Přírodovědecká fakulta
Masarykova univerzita

Obsah prezentace

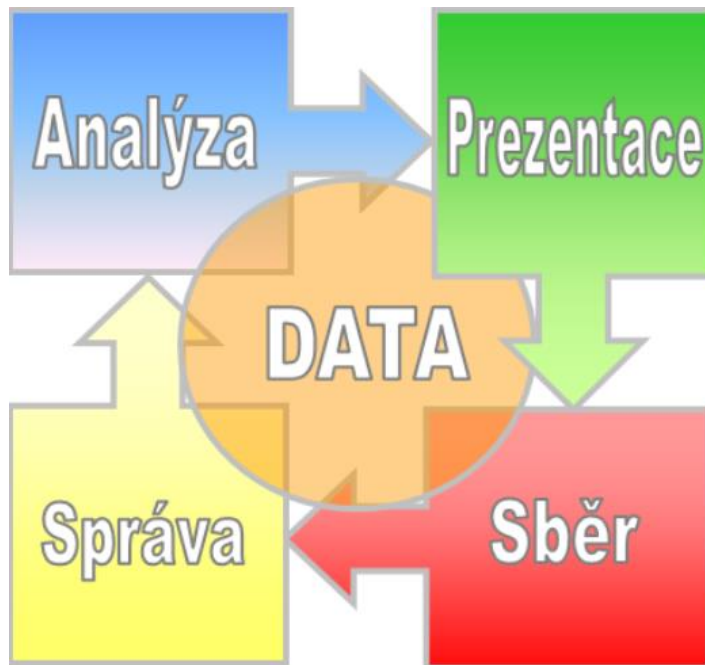
1. **SBĚR** : pořizování 3D prostorových dat
2. **ANALÝZA** : prostorové analýzy a simulace
3. **SPRÁVA** : uložení, transformace a zpracování 3D geodat
4. **PREZENTACE** : kartografická 3D vizualizace
5. Příklady využití & ukázky konkrétních aplikací

3D modelování a vizualizace v GIS

- Výpočty objemů a povrchů,
- Množinové operace,
- Analýzy viditelnosti,
- ...

- Transformace dat z 2D do 3D
- Datové formáty a standardy,
- Software

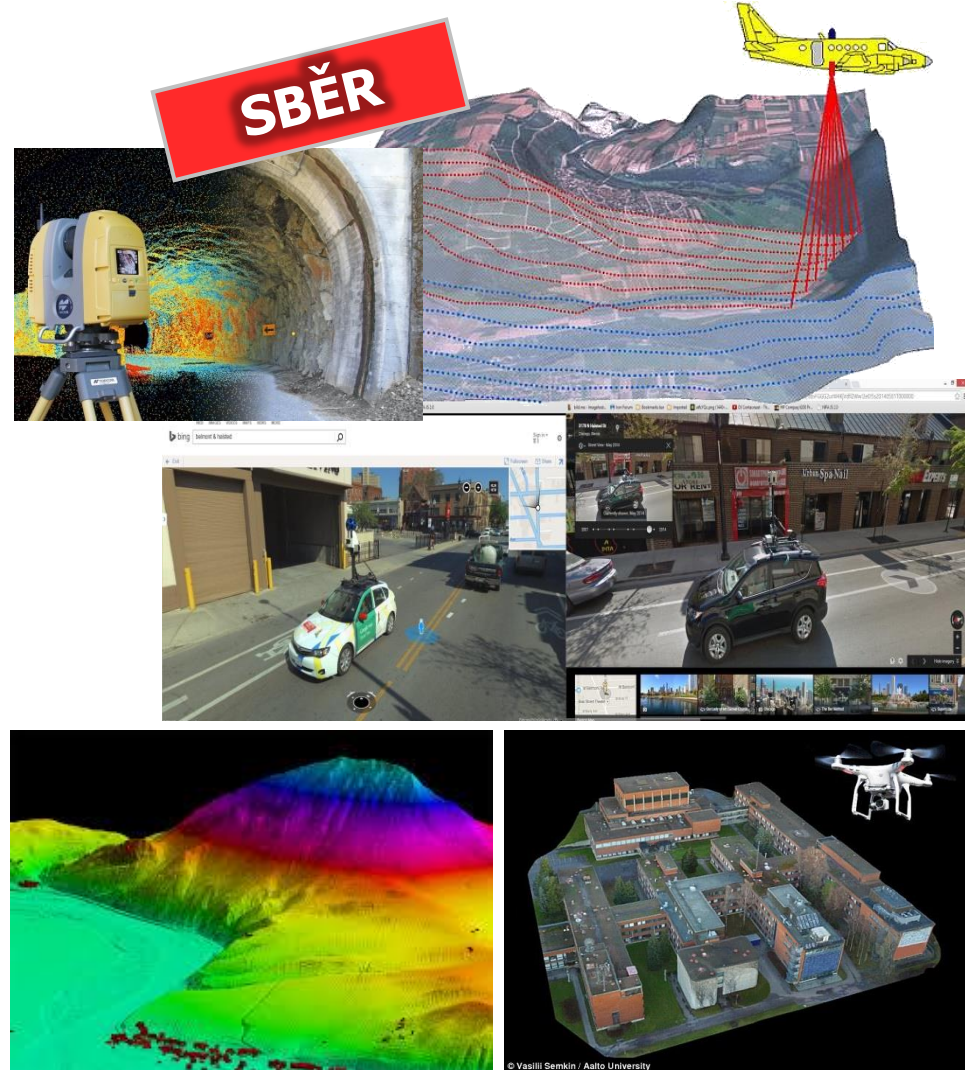

- 3D vizualizace
- Virtuální realita

- Geodetické měření
- Laserové skenování
- Stereofotogrametrie
- ...

Metody sběru 3D dat

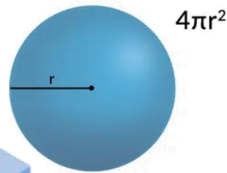
- Geodetické metody měření
  - Včetně GNSS (GPS)
- (Stereo)fotogrammetrie
  - Snímkování z družic, letadel, dronů
- Laserové skenování
  - Letecké nebo pozemní
- Sférické snímkování (Street View)
- ...

Základní analýzy ve 3D

- Výpočty objemů a povrchů těles
- Množinové operace (3D Overlay Algebra)
- 3D obalové zóny
- Vzdálenosti ve 3D prostoru

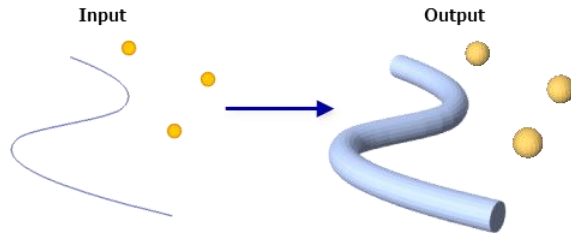
Rozměry,
objem a
povrch

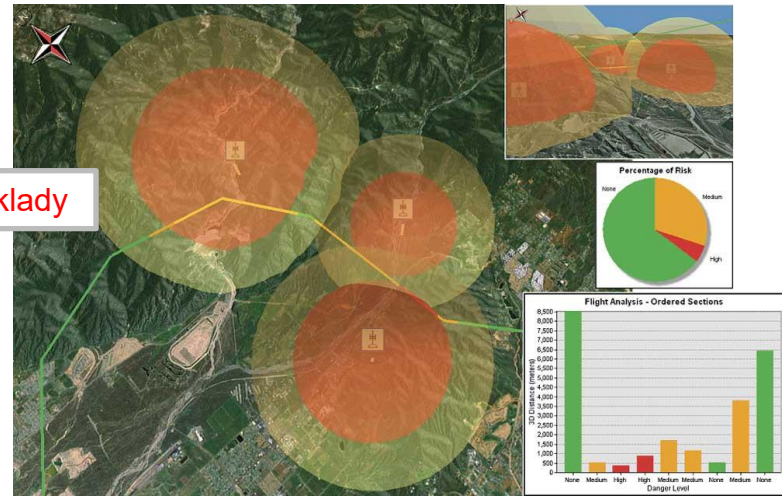
HEIGHT

LENGTH

WIDTH

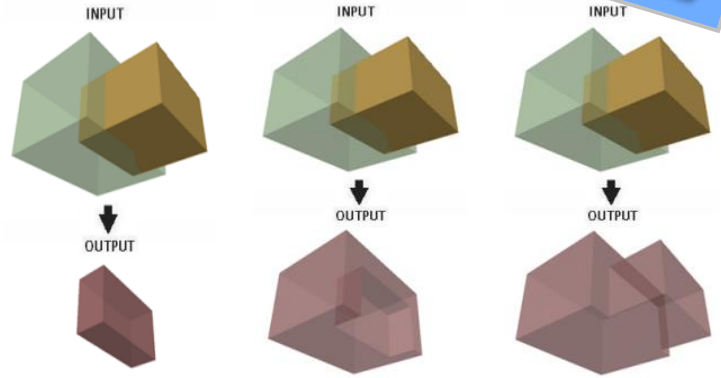

Buffer 3D - příklady

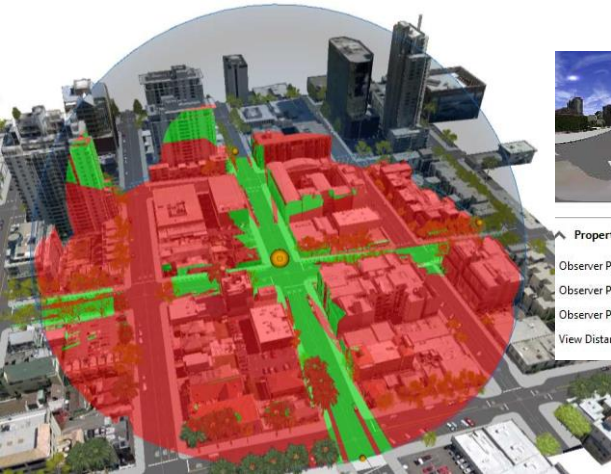
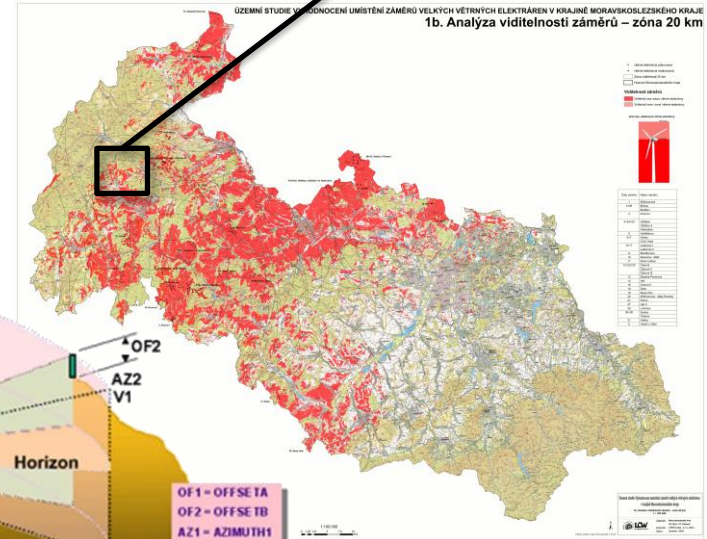
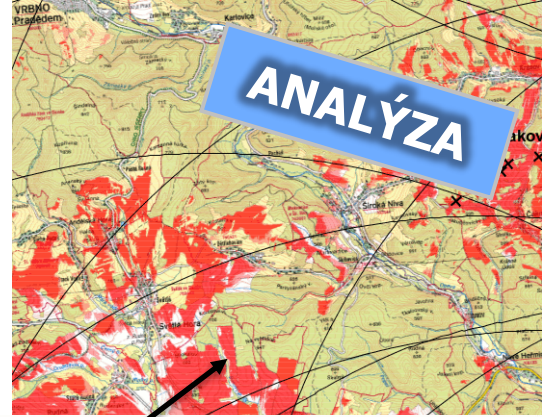
Množinové operace

ANALÝZA

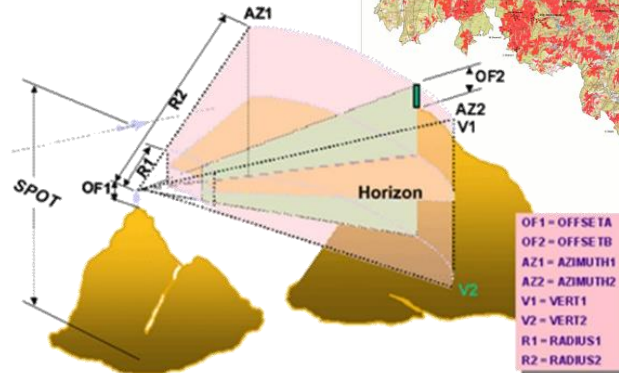
Analýzy viditelnosti

- Slouží k určení ploch
  - kteřé jsou viditelné z pozorovacího místa (např. z rozhledny)
  - odkud je vidět daný objekt (např. větrnou elektrárnu nebo plánovanou výškovou budovu)

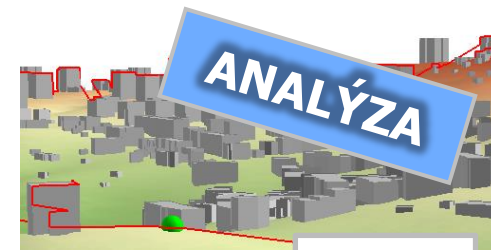
Properties

Observer Point.X	1914003.3336257935
Observer Point.Y	19.4273681640625
Observer Point.Z	-561949.3251876831
View Distance	138.72058

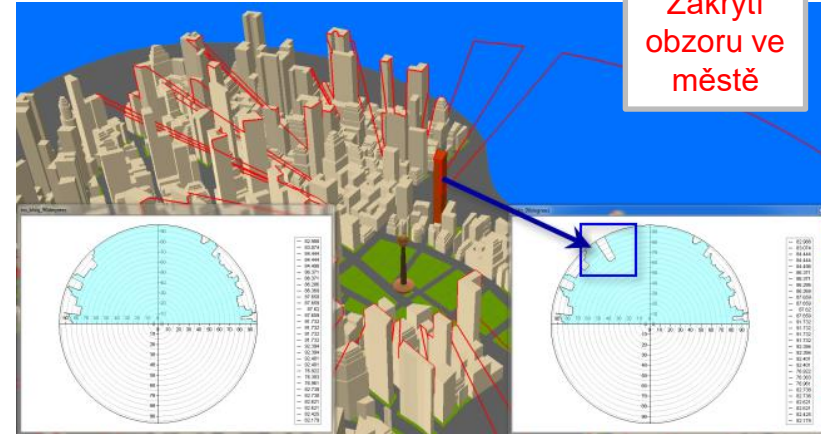

OF1 = OFFSETA
OF2 = OFFSETB
AZ1 = AZIMUTH1
AZ2 = AZIMUTH2
V1 = VERT1
V2 = VERT2
R1 = RADIUS1
R2 = RADIUS2

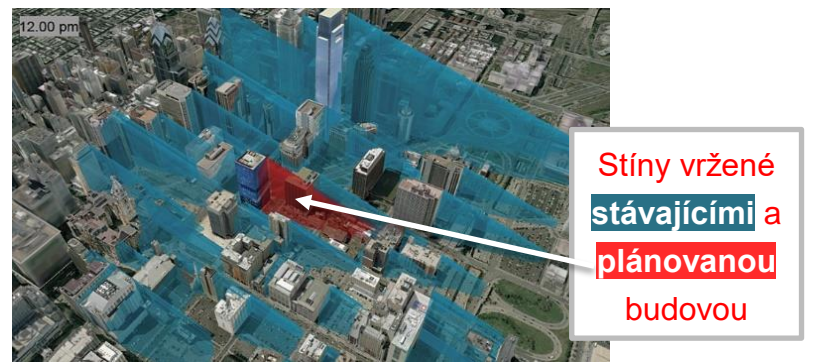
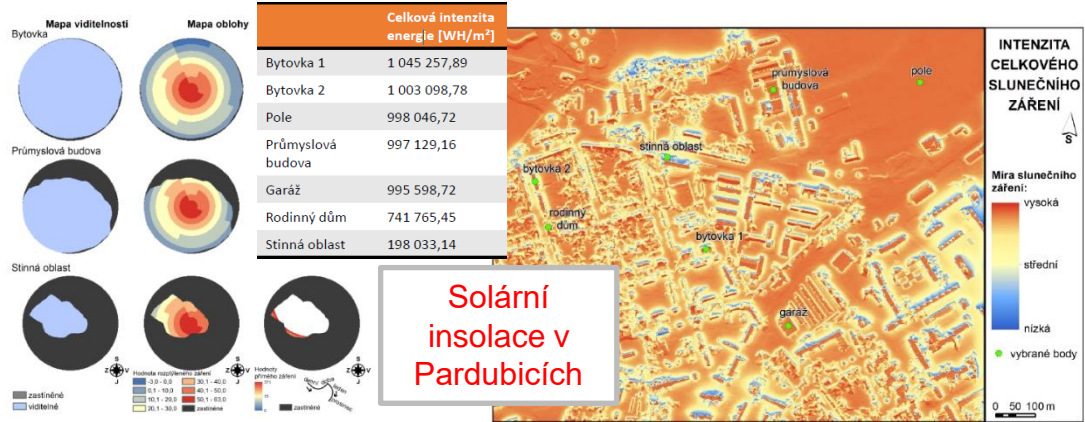
Analýza zakrytí obzoru, oslunění a zastínění

- Výpočty
  - Solární insolace
  - Zakrytí obzoru
  - Výpočet objemu stínů

Zakrytí obzoru ve městě

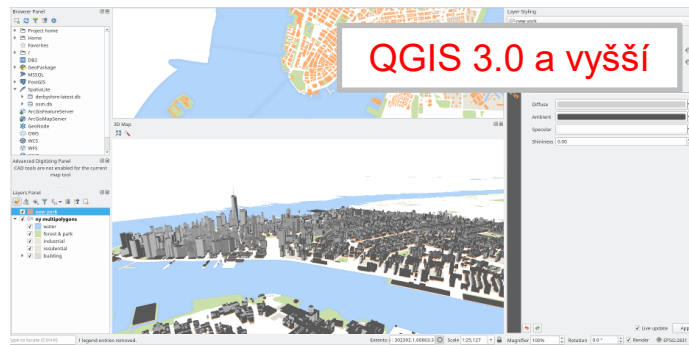
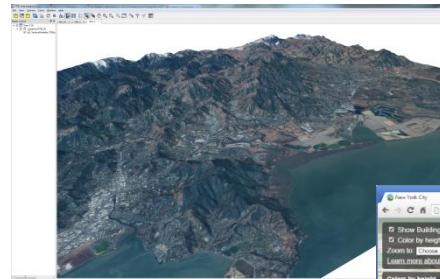
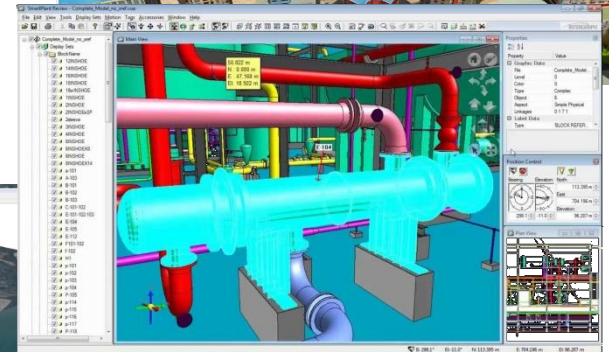
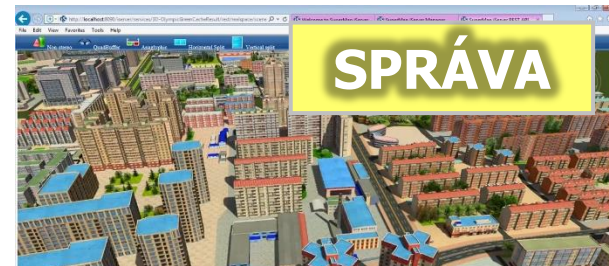

Stíny vržené stávajícími a plánovanou budovou

Software

- Komerční i open source
- Desktopové programy
  - Grafické programy
  - CAD programy
  - GIS – ArcGIS Pro, QGIS 3+, ...
- Webové technologie
  - Cesium, Deck.gl, Three.js, A-Frame, ...

QGIS 3.0 a vyšší

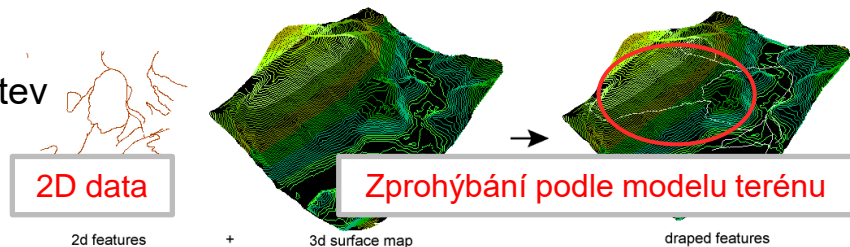
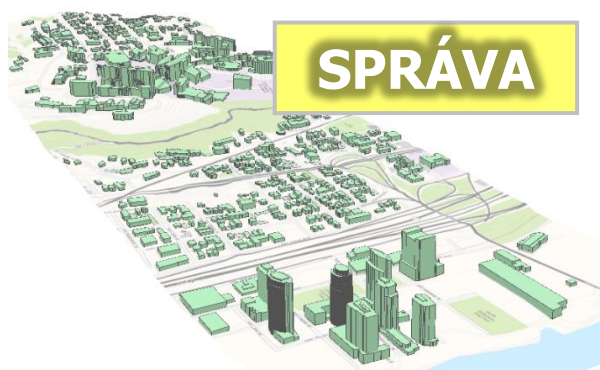

Cesium

Převod dat z 2D do 3D

- Vytvoření třetího rozměru z atributu(ů)
  - budova má 3 patra, průměrná výška patra je 3 metry – výška budovy = 9 m
- Získání 3. souřadnice z jiných vrstev
  - umístění na model terénu a „zprohýbání“ 2D vrstev
- Data již jsou 3D
  - i v tomto mohou být nutné další úpravy ...
    - ▣ Transformace souřadnicových systémů, např.
    - ▣ Aplikace 3D variant množinových GIS operací (viz slajd „Základní analýzy ve 3D“)

kartézské souřadnice (X, Y + Z)

zeměpisná šířka, zem. délka + **výška nad referenčním tělesem**

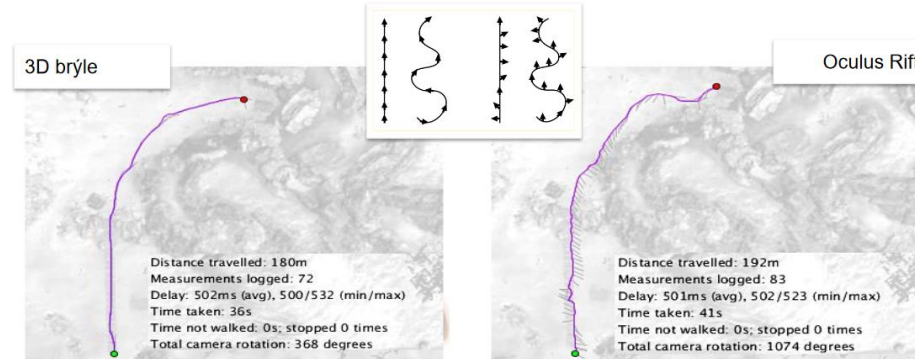
Virtuální realita

- „High-tech“ systémy
  - CAVE systémy
  - helmy pro virtuální realitu
    - ☒ HTC Vive, Oculus Rift
    - ☒ Oculus Quest

- „Low end“
  - Chytrý telefon
  - Klasický počítač (desktop, notebook)
  - Google Cardboard

3D vizualizace & uživatelé

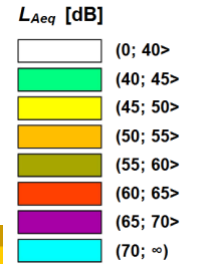
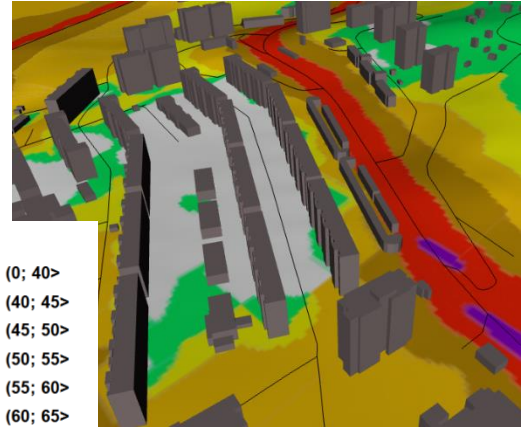
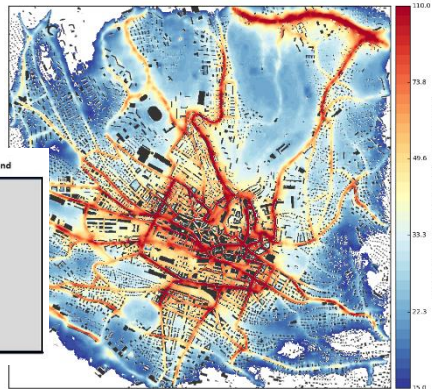
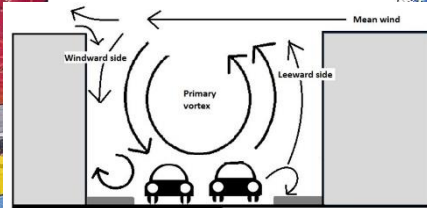
- Existuje mnoho různých potenciálních uživatelé
  - odborníci, státní správa, široká veřejnost, ...
- Proto si kartografové kladu i následující otázky.
  - Rozumí lidé 3D vizualizaci?
  - Dokáží z ní zjistit hledané informace (rychle a správně)?
  - Není lepší „klasická“ 2D mapa, např. na papíře?
  - Jak udělat 3D vizualizaci, co nejsrozumitelnější?

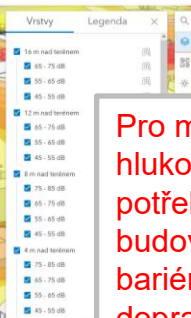
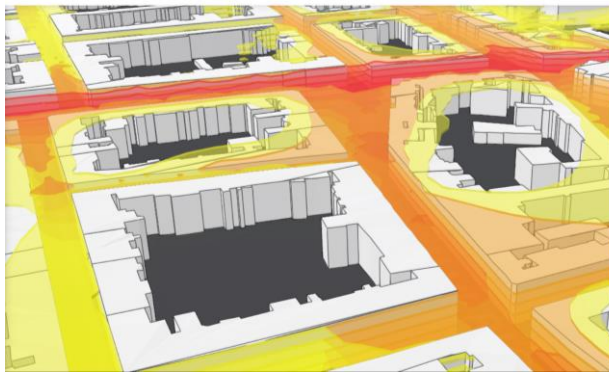
Příklady využití & ukázky konkrétních aplikací

- 3D modely a 3D vizualizace prostorových dat se využívají v řadě oblastí
  - **Územní plánování** (např. jak plánovaná budova ovlivní panorama města, modelování zastínění – jak plánovaná budova ovlivní distribuci slunečního světla ve svém okolí)
  - **3D katastr nemovitostí**
  - **Modelování znečištění a hlukové mapování**
  - **Energetické simulace a analýzy** (např. určení potenciálu pro umístění solárních elektráren)
  - **Krizové řízení** (celá řada úloh – modelování povodní a eroze, např. sesuvů; simulace výbuchů)
  - **Výuka geografie**
  - **Popularizace a propagace, turistika, ...**

- Příklady konkrétních aplikací (*z tuzemska*)
  - **3D v Mapách.cz**
  - **3D model Brna**
  - **Analýzy výškopisu (ČUZK)**

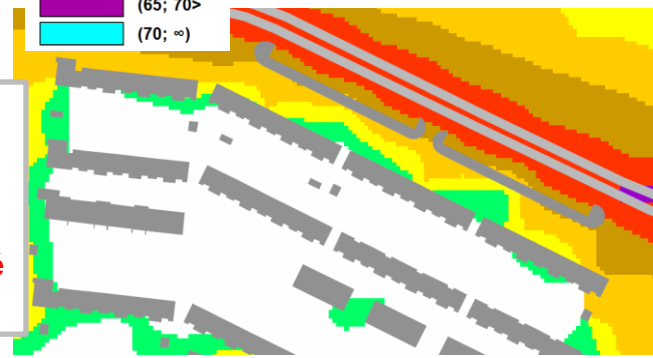
Možné aplikace – modelování znečištění a hluku

Ar:GIS - Hluk ve 3D - izopásma

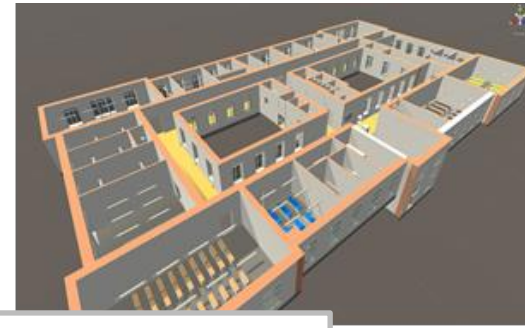

Pro modelování
hlukové zátěže jsou
potřeba data o terénu,
budovách, hlukových
bariérách ale i intenzitě
dopravy apod.

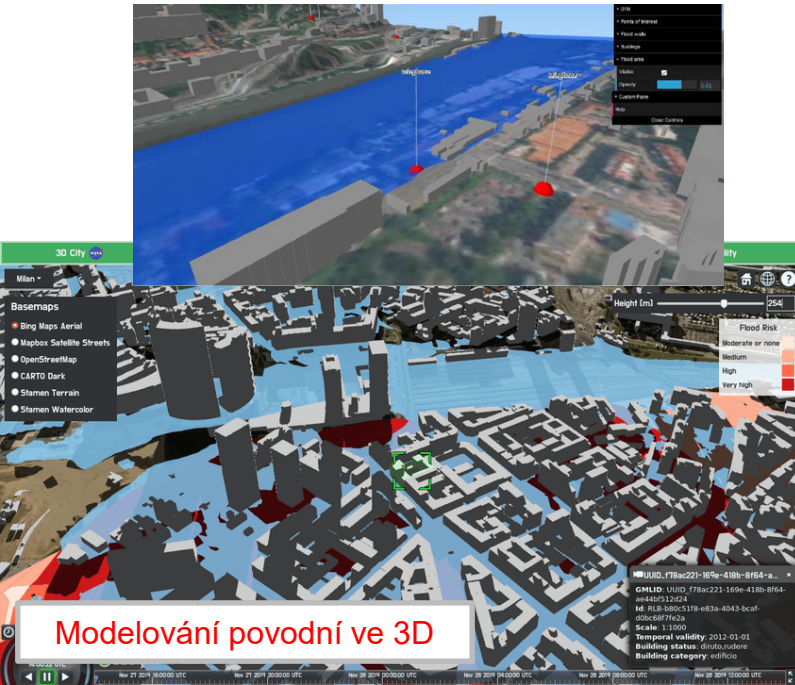

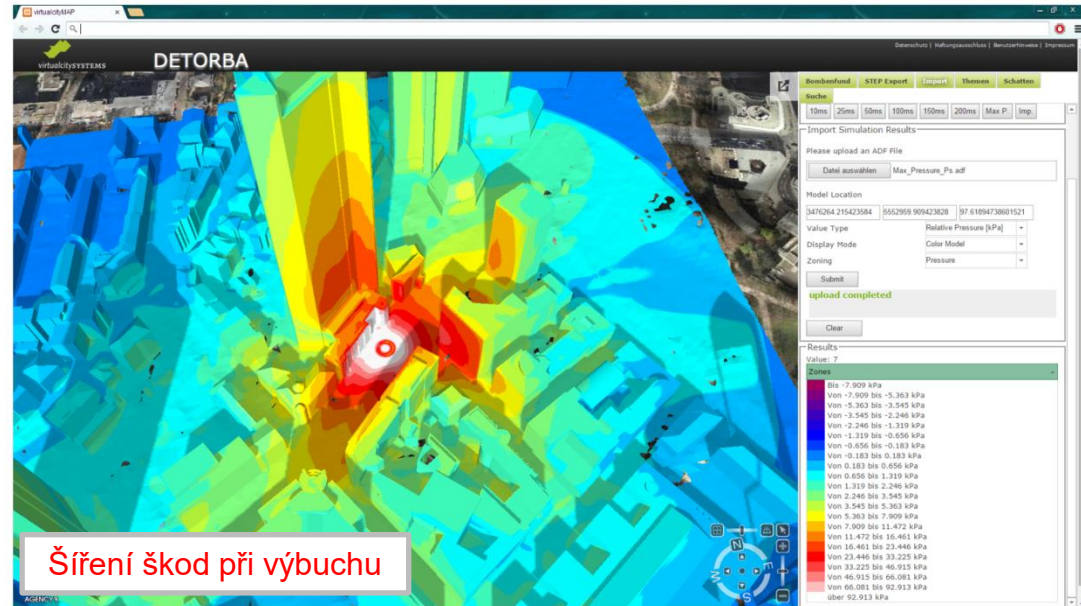
Možné aplikace – krizové řízení

Výzkum chování osob při evakuaci
<https://canaveral.sci.muni.cz/>

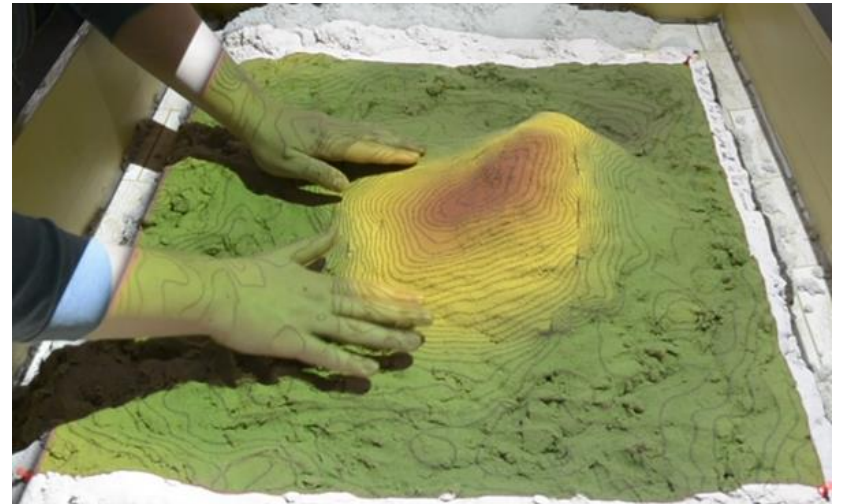
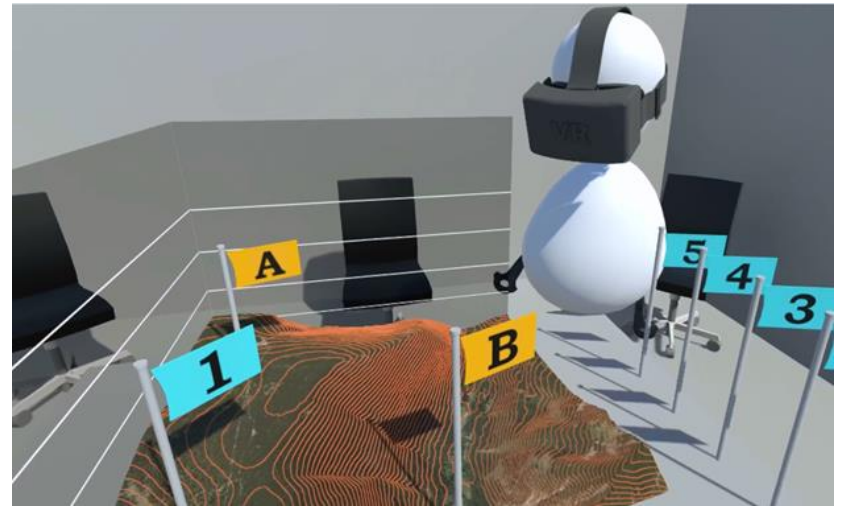
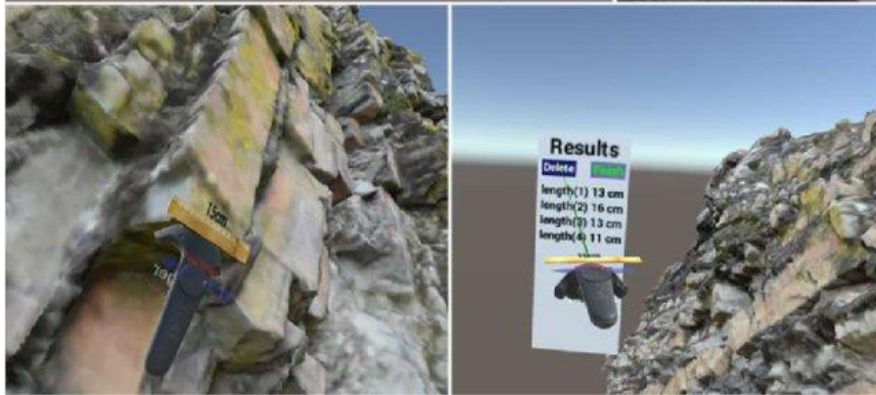
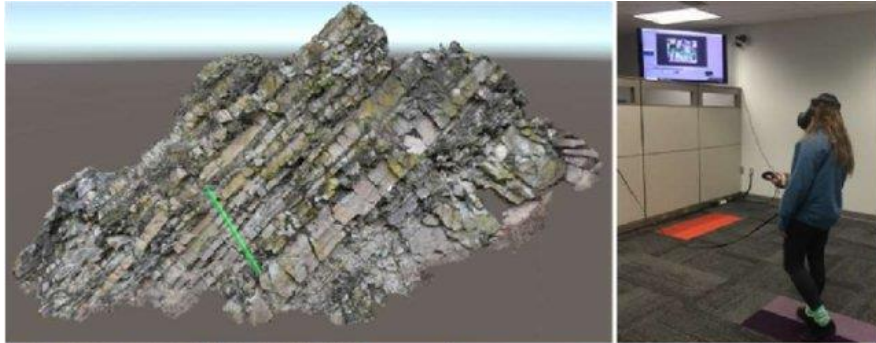
Modelování povodní ve 3D

Šření škod při výbuchu

Možné aplikace – výuka

Jak jednoduše využít 3D vizualizaci v hodině zeměpisu?

Učím v 8. ročníku ZŠ.
Probíráme východní Asii – Japonsko.
Chci žákům přiblížit charakter tamního
reliéfu (sopečná činnost, ...).

Zamyslím se ...

Umím pracovat v QGISu.
Orientuju se v dostupných datových
zdrojích (SRTM, OSM)

Cca 10 min. času

<http://olli.wz.cz/webtest/fuji/index.html>

Kterou hora zobrazuje 3D model?

A) Fuji

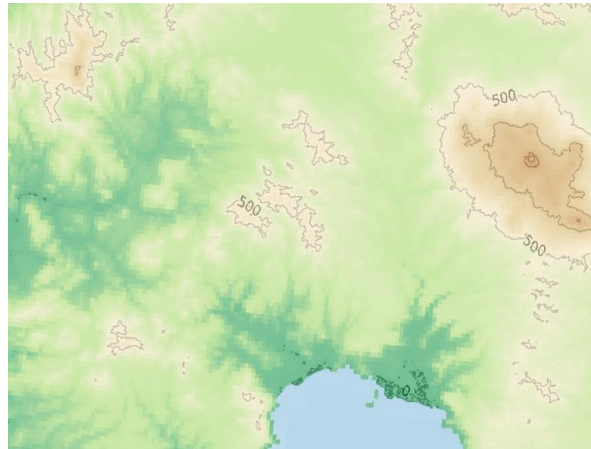

B) Mount Everest

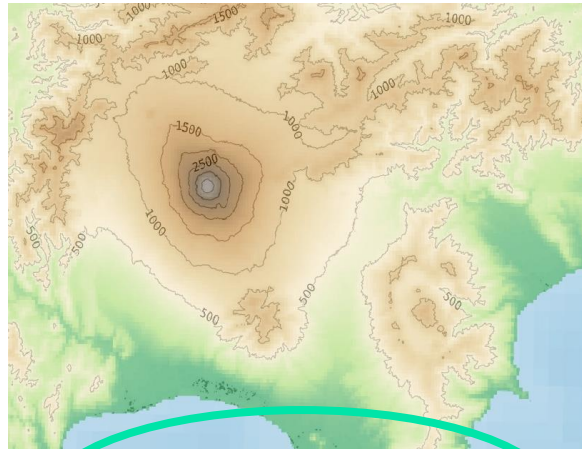

C) Krakatoa

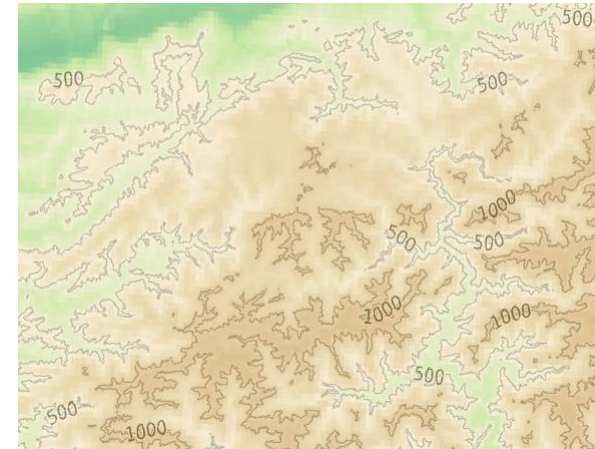
Která 2D mapa odpovídá 3D modelu?

A)

B)

C)

Zjisti z 3D modelu nadmořskou výšku Fuji.

Jak vznikla hora Fuji?

Přibližně 3650 m n. m.

Sopečná činnost.
Je to sopka

Je to webová aplikace. Můžu využít i při distanční výuce nebo v rámci samostatné práce doma.

Pracuji s zdarma dostupnými daty a softwarem rovněž zadarmo.

Můžu zaznamenat jak žáci interagují s 3D modelem.

Aplikace – 3D vizualizace v Mapách.cz

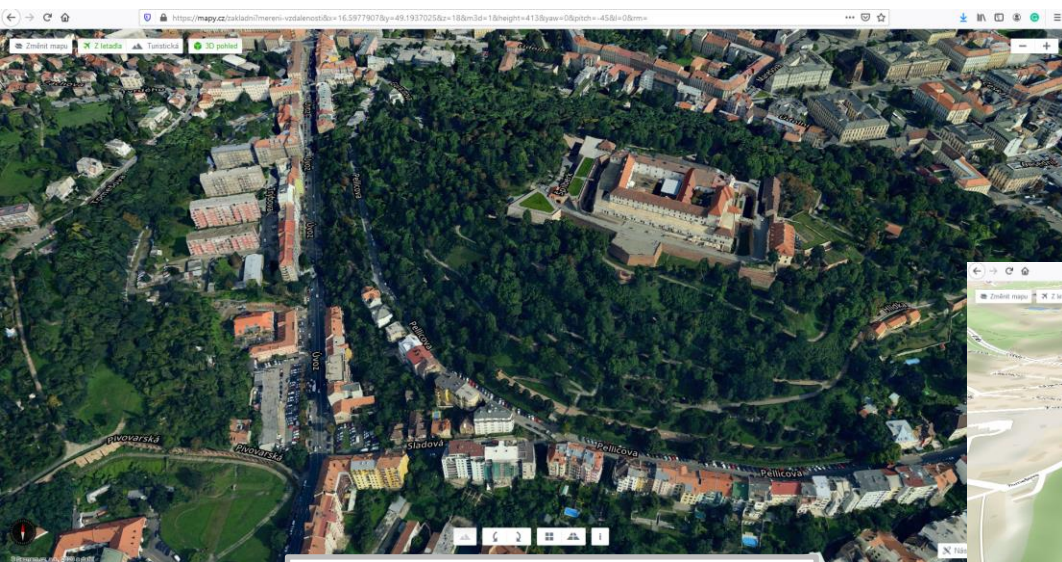
Jednoduchá funkcionalita. Umožňuje defacto jen prohlížet 3D data.

Na zpracování dat se podíle společnost Melown Technologies (<https://www.melowntech.com/>).

Ukázky činnosti firmy Melown Technologies jsou zde:

<https://www.melown.com/maps/>;

<https://www.melown.com/maps/?x=511946&y=5610765&d=90&rx=309&ry=-40&ho=20&rotate=0#frydstejn>

Můžete vyzkoušet zde:
<https://mapy.cz/s/puzuposoko>

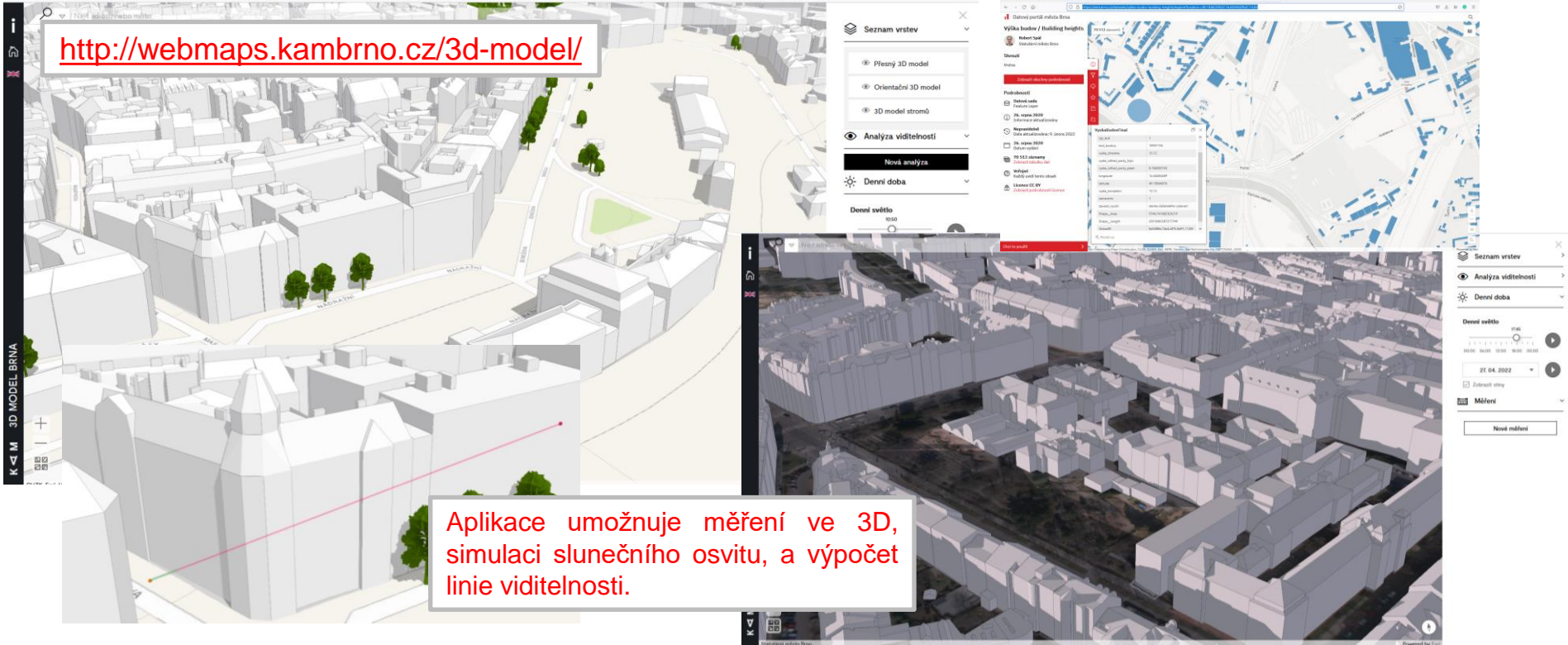
Můžete vyzkoušet zde:
<https://mapy.cz/s/madafukepa>

Aplikace – 3D model Brna

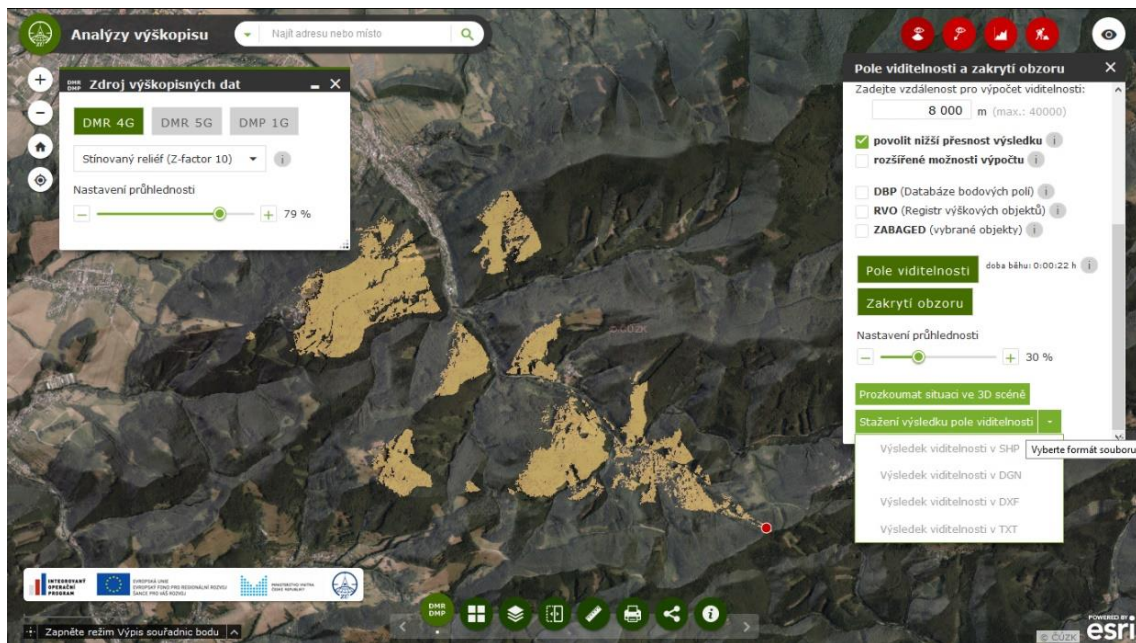
Zjednodušená varianta modelu (LoD1)
k dispozici ke stažení
<https://data.brno.cz/maps/mestobrna::krabicov%C3%BD-model-budov-brno-3d-buildings-model-lod1/about>

<http://webmaps.kambrno.cz/3d-model/>

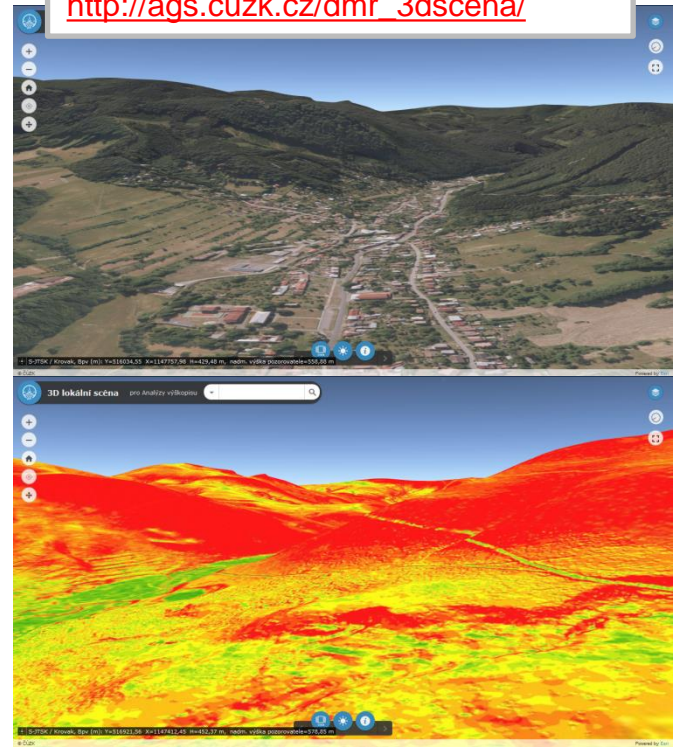
Aplikace umožňuje měření ve 3D, simulaci slunečního osvětlení, a výpočet linie viditelnosti.

Aplikace – Analýzy výškopisu ČÚZK

Můžete vyzkoušet zde: <https://ags.cuzk.cz/dmr/>
Lze využít při plánování staveb či turistice

Webová aplikace, která pracuje s daty ČÚZK (DMR 4G, 5G a DMP 1G) a umožňuje analýzy viditelnosti, konstrukci terénních profilů, orientační výpočet objemu apod. Výsledky analýz lze stáhnout (jako Shapefile) nebo zobrazit ve 3D scéně http://ags.cuzk.cz/dmr_3dscena/

Aplikace 3D GIS – shrnutí & některé aktuálně používané související **termíny**

- 3D modelování a vizualizace může být **nákladné** – zejména pořizování nových dat
- Záleží přitom na účelu výsledného 3D modelu, vizualizace či 3D GISu
- Je proto vhodné uvažovat u **využití 3D modelů ve více různých oblastech**, mimo již zmíněné to jsou také:
  - Územní plánování („**geodesign**“, **participace veřejnosti**)
  - Evidence a správa budov v různých měřících (**facility management**, **Building Information Modeling**, památková péče, ...)
  - „**Chytré budovy**“ (**indoor navigace**, ...) a chytré města („**smart cities**“)
  - Environmentální problematika (**analýzy městského klimatu**, ...)
  - Podpora krizového řízení (evakuace z budov či prostoro jako jsou stanice metra)
  - Propagace, popularizace, „**virtuální turistika**“, „**serious games**“, ...

„Závěrem ...“

- *Kde se dozvíte víc?*
  - Z8818 Aplikovaná geoinformatika
  - Z8311 3D modelování a vizualizace
  - nebo individuálně při zpracování bakalářský či diplomových prací

Analýza viditelnosti z Bezručovy a Raškovy vyhlídky

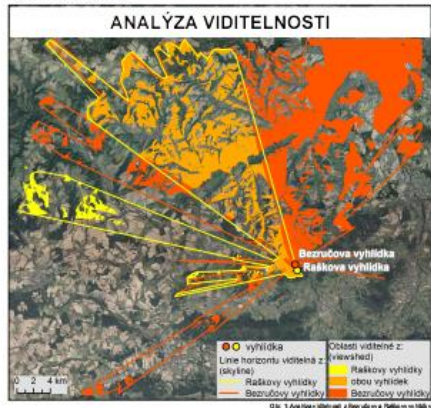
Terazs COUFALOVÁ, Veronika VYBRALOVÁ, Lucie GEHEROVÁ, Jana MORÁVKOVÁ
Masarykova univerzita, Brno 2014

okres Nový Jičín

Pomocí nástroje GIS (v tomto případě v prostředí ArcMap a ArcScene od společnosti ESRI) je možné analyzovat viditelnost krajiny z konkrétních míst (např. rozhleden) - nebo analogicky viditelnost objektů (např. věžní či elektrárn) z okolního území.

DATA
Vstupními daty byly pouze vektorové vstupy (země, území), vektorové vstupy lesů a souřadnice vyhlídek.

PŘÍPRAVA DAT
Základem bylo očištění vektorů od chyby a interpolace rámečků. Teprve Raškov vyhlídka digitálního modelu terénu (DMT) by rozlišení 10 m. V další fázi byla vygenerována digitální povrchová (DEM), kde je lesy v černošedé paletě pokryty. A to dostalme upravme hranice lesů v tabulce vyhlídek podle WMS celostátní, dále přeměneme tyto vstupy lesů na raster a vektoru přepočítáme viditelnost pomocí 3D viz. je přičteno k DMT. Na základě její souřadnice byly vygenerovány bodové vstupy obou vyhlídek a na základě informací v DMT je bylo získány interpolované rámečkové sítě přepočítané výškové souřadnic.

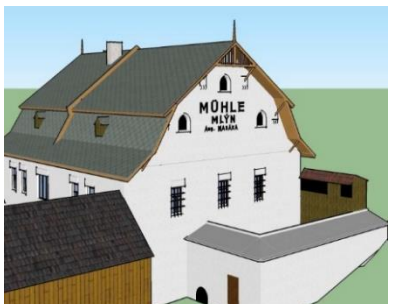
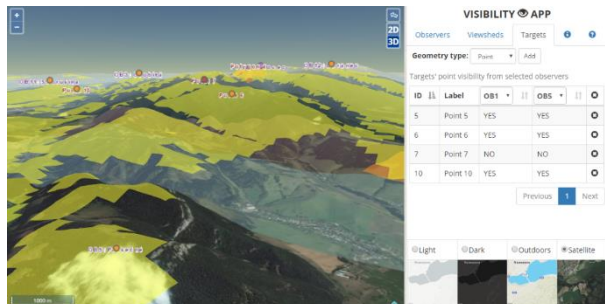
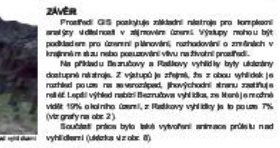
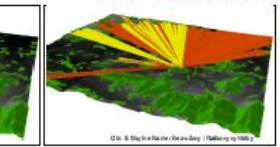
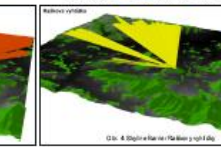
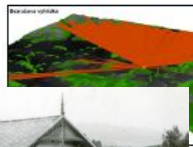
Ob. 1. Analýza viditelnosti z Raškovy a Bezručovy vyhlídky

Ob. 2. Raškovy vyhlídka je místo rekreačního cíle a plněná výhledem na okolí městečka. Území bylo v době od roku 2012 do 2014 (včetně) v držení společnosti Raškovy vyhlídka. Tato společnost byla zrušena a její majetek je nyní v držení společnosti Raškovy vyhlídka. Území bylo v době od roku 2012 do 2014 (včetně) v držení společnosti Raškovy vyhlídka. Území bylo v době od roku 2012 do 2014 (včetně) v držení společnosti Raškovy vyhlídka.

Ob. 3. Tabulka viditelnosti z Raškovy a Bezručovy vyhlídky

Děkuji za pozornost

RNDr. Lukáš Herman, Ph.D. – herman.lu@mail.muni.cz

Geografický ústav,
Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita,